

Nr. 131/30.06.2022

Către
MINISTERUL JUSTIȚIEI

Domnului ministru Cătălin Marian Predoiu

Stimate domnule ministru,

Asociația Magistratilor din România (AMR), Uniunea Națională a Judecătorilor din România (UNJR), Asociația Judecătorilor pentru Apărarea Drepturilor Omului (AJADO), având în vedere punerea în dezbatere publica a proiectelor de modificare a legilor justiției, va transmite următoarele

**OBSERVAȚII CU PRIVIRE LA
PROIECTELE DE MODIFICARE A LEGILOR JUSTIȚIEI**

I. Premisă: obligația respectării independenței justiției, asumată de România prin documentele internaționale la care este parte și prin Constituție

1. Arătăm că volumul modificărilor preconizate este foarte mare, practic, Legile Justiției fiind rescrise: cele trei proiecte conțin 595 de articole, expuse pe 235 pagini.

- ▶ **O asemenea abordare vulnerabilizează sistemul judiciar – în cele trei componente esențiale, și anume statutul magistraților, organizarea judiciară, organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii –, în contextul în care nu s-au formulat amendamente punctuale, cu privire la anumite dispoziții legale, în scopul îmbunătățirii acestora, prin raportare la experiența sistemului judiciar și la solicitările concret argumentate, în acest sens, ci s-au repus în discuție toate prevederile legale din cele trei Legi ale Justiției.**

Pericolul evident pe care această modalitate de „reformare” a Legilor Justiției îl conține este că permite punerea în discuție, în cadrul dezbaterilor parlamentare, a oricăruia dintre articolele cuprinse în lege, chiar și pe cele cu privire la care **nu există în prezent amendamente**, consecința modificării în sens negativ pentru independența justiției – și în lipsa fără dezbaterii publice – neputând fi exclusă și neexistând nicio garanție că nu se va produce.

Subliniem că, în realitate, sunt modificate doar o serie de articole, într-un procent ce nu justifică, în nici un mod, rescrierea în întregime a celor 3 legi.

2. Cu titlu preliminar, vă reamintim totodată principiul potrivit **căruia textele deja în vigoare reprezintă garanții de independență deja câștigate**, astfel încât acestea reprezintă în prezent standardele minime, ce pot fi modificate doar pozitiv, în sensul creșterii independenței justiției și consolidării statutului judecătorilor și procurorilor.

Or, unele modificări conținute în proiectele Legilor Justiției încalcă principiul independenței justiției, determinând **un real și inacceptabil regres în privința statutului judecătorilor și procurorilor**, contrar documentelor internaționale relevante, precum și contrar dispozițiilor constituționale, astfel cum au fost reflectate în jurisprudența Curții Constituționale.

În Anexa 1 regăsiți o analiză a acestor standarde, la care trebuie să vă raportați în procesul de elaborare a actelor normative ce privesc justiția.

II. Proiectul de lege privind statutul magistraților

1. Abrogarea normelor ce consacrau separarea carierei judecătorilor de cea a procurorilor

1.1. Titlul legii este modificat, din „statutul judecătorilor și procurorilor” în „statutul magistraților”.

► Se încearcă, deci, revenirea la o concepție abandonată cu peste un deceniu și jumătate înainte (fiind anterioară anului 2005).

În anul 2005, titlul Legii nr. 303/2004 a fost schimbat, așa cum rezultă din expunerea de motive a Legii nr. 247/2005, tocmai pentru că: „**Un aspect important al modificării ține de schimbarea concepției cu privire la obiectul reglementării, în sensul că a fost definită magistratura, ca activitate judiciară desfășurată de judecători în scopul înlăptuirii justiției și de procurori în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor. Din acest motiv, în întreg cuprinsul legii, referirile se fac la judecători și procurori, spre deosebire de terminologia actuală care folosea noțiunea de magistrat, atât pentru desemnarea judecătorilor, cât și a procurorilor. Se pune, astfel, accent pe prevederile art. 126 și art. 131 din Constituția României. Atât judecătorii, cât și procurorii sunt magistrați, dar se propun distincții pentru a da substanță rolului lor diferit în activitatea judiciară**”¹.

Această abordare este abandonată prin noul proiect, reglementându-se sub aceeași titulatură, de magistrați, nu doar statutul judecătorilor și al procurorilor, dar, în mod explicit și

¹ Expunere de motive la Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, p. 9, <http://www.cdep.ro/proiecte/2005/200/10/4/em214.pdf>

esențial să nu existe niciun fel de confuzie în opinia publică între rolul fundamental diferit al judecătorilor, față de cel al procurorilor.

- „În ochii justițiabililor și ai societății ca întreg, **nu trebuie să fie nici o suspiciune a complicității între judecători și procurori sau vreo confuzie între cele două funcții**”, se arată în avizul comun al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) și Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) din 2009 - “Judecătorii și procurorii într-o societate democratică”³.

Reamintim că numai judecătorii înfăptuiesc justiția și numai ei formează puterea judecătorească. Procurorii își desfășoară activitatea sub autoritatea ministrului justiției, iar orice confuzie între profesia de judecător și procuror nu face decât să submineze independența puterii judecătorești, în raport inclusiv cu puterea executivă, din care face parte ministrul justiției.

Pe de altă parte, conceptul de independență a procurorilor este diferit de cel al judecătorilor, fiind circumscris rigorilor constituționale. De altfel, acesta este diferit chiar prin raportare la documentele internaționale, inclusiv cele emise de Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni.

Abandonarea, în proiect, a concepției ce fundamentează distincția dintre statutul și rolul judecătorilor și cele ale procurorilor nesocotește faptul că separarea luării deciziilor cu privire la judecători, respectiv procurori, în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a fost apreciată de Comisia de la Veneția ca reprezentând o **îmbunătățire în procesul de reformă a Legilor Justiției**⁴.

Modificarea Legilor Justiției în sensul separării deciziei în privința carierei judecătorilor și procurorilor, a fost calificată de Comisia de la Veneția ca fiind una “benefică” deoarece: „**Chiar dacă judecătorii și procurorii sunt și unii și alții parte din autoritatea judecătorească și chiar dacă pot trece de la o carieră la alta, regulile diferă cu privire la multe aspecte și trebuie gestionate de organisme sau structuri diferite. Controlul ierarhic al procurorilor, care este principala diferență substanțială, are consecințe în domeniul managementului și disciplinei**”⁵.

1.2.5. De asemenea, abordarea din proiect ignoră:

- Rezoluția adoptată în data de 29 mai 2017, de către membrii CSM, președinții și vicepreședinții tribunalelor din România, prezenți la „*Întâlnirea profesională periodică a reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției, Institutului Național al Magistraturii, Școlii Naționale de Grefieri și a reprezentanților tribunalelor*”; prin această Rezoluție s-a solicitat „**separarea imediată a atribuțiilor Consiliului Superior al Magistraturii referitoare la cariera judecătorilor și procurorilor, precum și la organizarea și funcționarea instanțelor**

³ Avizul CCJE 12(2009) și Avizul CCPE 4(2009) – privind relațiile dintre judecători și procurori, adoptat în comun de CCJE și CCPE cuprinde și o declarație, denumită „Declarația de la Bordeaux” – „Judecătorii și procurorii într-o societate democratică”, a se vedea pct. 36, <https://rm.coe.int/168074768d>

⁴ pct. 160 din Avizul Comisiei de la Veneția nr. 924/13 iulie 2018

⁵ *idem*, pct. 135

judecătorești și a parchetelor, în sensul ca acestea să aparțină distinct celor două Secții ale Consiliului, respectiv Secției pentru judecători în privința judecătorilor și instanțelor judecătorești și Secției pentru procurori în privința procurorilor și parchetelor”;

● Înșușirea expresă a Rezoluției din 29 mai 2017, adoptată la nivelul tribunalelor, de către curțile de apel. În Scrisoarea din 30 mai 2017⁶, dată publicității, s-a precizat: „Președinții și vicepreședinții curților de apel își exprimă, pe această cale, adeziunea la Rezoluția adoptată la data de 29 mai 2017, cu ocazia întâlnirii semestriale a președinților și vicepreședinților de tribunale, ce are loc la Constanta. În același context, discutat și la întâlnirea președinților și vicepreședinților curților de apel ce a avut loc la Cluj în perioada 11-12 mai 2017, referitor la **necesitatea consolidării independenței judecătorilor și a statutului lor, solicităm și noi puterii legislative ca, în cel mai scurt timp, să adopte modificări legislative care să asigure separarea atribuțiilor Consiliului Superior al Magistraturii, astfel încât cariera judecătorilor și organizarea instanțelor judecătorești să reprezinte prerogative aparținând exclusiv Secției pentru judecători”;**

● Hotărârea nr. 728/15 iunie 2017⁷, prin care Secția pentru Judecători a Consiliului Superior al Magistraturii a luat act de Rezoluția din 29 mai 2017, însușindu-și principiul care se degaja din aceasta, și anume: „**consolidarea statutului judecătorilor prin separarea imediată a atribuțiilor Consiliului Superior al Magistraturii referitoare la cariera judecătorilor și procurorilor, precum și la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești și a parchetelor, în sensul ca acestea să aparțină distinct celor două Secții ale Consiliului, respectiv Secției pentru judecători în privința judecătorilor și instanțelor judecătorești și Secției pentru procurori în privința procurorilor și parchetelor**”.

1.2.6. Or, prin chiar proiectul de modificare a Legii nr. 303/2004, ca urmare a abandonării separării carierei judecătorilor de cea a procurorilor, **se încalcă statutul constituțional al acestora**, prin dispoziții precum următoarele:

■ procurorii pot să intervină decizional într-o problemă extrem de importantă pentru independența judecătorilor, aceea a angajării răspunderii materiale a judecătorilor pentru erori judiciare, chestiune ce vizează în mod evident atribuțiile legale și cariera acestora. Potrivit art. 270 din proiect, procurorii din Consiliul Superior al Magistraturii vor stabili dacă un judecător și-a exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență, fapt ce nu poate fi acceptat. Concluzia se impune cu atât mai mult cu cât judecătorii sunt cei care au competența de a se pronunța asupra legalității actelor întocmite de procurori, astfel încât participarea procurorilor la analiza modalității de exercitare a atribuțiilor legale și regulamentare de către judecători constituie o gravă încălcare a ordinii constituționale și a documentelor internaționale;

⁶ <http://www.unjr.ro/2017/05/30/curtile-de-apel-isi-exprima-adeziunea-la-rezolutia-judecatorilor-tuturor-tribunalelor-din-tara/>

⁷ http://old.csm1909.ro/csm/linkuri/06_11_2017_89885_ro.pdf

■ apărarea reputației și a independenței judecătorului într-un caz concret nu poate fi analizată de procurori decât prin depășirea evidentă a rolului lor constituțional. Constituie o fractură de logică juridică afirmarea faptului că procurorii aflați sub controlul ierarhic al unui organ al executivului ar putea apăra independența puterii judecătorești, a judecătorilor care înfăptuiesc justiția, care sunt independenți și se supun numai legii;

■ eliminarea prevederilor prin care sunt reglementate, clar și precis, competențele diferite ale judecătorilor și procurorilor în înfăptuirea justiției și sunt instituite garanții suplimentare pentru asigurarea independenței și imparțialității judecătorilor și procurorilor reprezintă un regres evident și vătămător pentru sistemul judiciar, pentru statul de drept, pentru cetățenii care își încredințează instanțelor apărarea drepturilor, libertăților și intereselor recunoscute și garantate de lege.

- **O serie de modificări ale dispozițiilor legale ce consacră separarea carierelor judecătorilor și procurorilor se regăsesc atât în proiectul de modificare a Legii nr. 303/2004, cât și în cel de modificare al Legii nr. 317/2004. Prin raportare la principiile europene privind independența justiției, anterior relevate punctual, prevederile legale ce reflectă principiul separării carierelor se impune a fi păstrate fiindcă, în caz contrar, România încalcă obligațiile prin care și le-a asumat prin documentele internaționale.**

2. Promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție

Proiectul reglementează o nouă procedură de promovare la ÎCCJ, incluzând ca elemente de noutate:

- ◆ o nouă procedură de selecție și evaluare a hotărârilor judecătorești,
- ◆ reintroducerea probei scrise, tip grilă
- ◆ numirea comisiei de concurs de către Consiliul Științific al Institutului Național al Magistraturii, și nu de către Consiliul Superior al Magistraturii.

De asemenea, comisia de evaluare include și un profesor universitar, precum și un avocat propus de Uniunea Națională a Barourilor din România.

Din cuprinsul proiectului reiese că, în final, **proba care va departaja candidații este proba scrisă tip grilă, probele anterioare având un caracter eliminativ** – art. 127 alin. 4.

Or, la nivelul unui concurs pentru ÎCCJ, nu există nici o rațiune pentru care evaluarea calității propriu zise a muncii unui judecător de carieră, oglindită prin hotărârile sale, să fie mai puțin importantă decât rezultatul unui test grilă, specific mai degrabă unui examen de facultate decât unuia pentru ocuparea unui post în vârful ierarhiei judiciare.

Numirea comisiei de concurs la propunerea Institutului Național al Magistraturii nu este nici argumentată, nici justificată prin raportare la actuala derulare a procedurii de selecție a judecătorilor la instanța supremă, cu directa implicare a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii – ca reflectare a principiului consacrat prin art. 133 alin. 1 din Constituție. Condiționarea deciziei Secției pentru Judecători asupra tuturor elementelor privind promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție – începând cu data, locul, modul de desfășurare, componență comisii etc. – știrbește nepermis acest rol constituțional, amintit anterior.

3. Cariera judecătorilor și procurorilor

3.1. Prin propunerea legislativă s-a dispus „*ridicarea normelor de concurs și examen din regulament la rang de lege, în acord cu Decizia Curții Constituționale, pentru a conferi o mai mare transparență, stabilitate și legitimitate procedurilor de concurs și examen*”.

Această reglementare reflectă, însă, o transpunere eronată a Deciziei Curții Constituționale nr. 121/2020, în considerentele căreia s-a statuat că: „(...) *aspectele esențiale ale admiterii în magistratură trebuie să fie prevăzute în Legea nr. 303/2004, iar Regulamentul aprobat prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii și publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, trebuie doar să detalieze procedura privind organizarea și desfășurarea concursului pentru admiterea în magistratură*”⁸.

- Ca atare, **Curtea Constituțională nu a stabilit că trebuie să fie transpus, pur și simplu, regulamentul în lege, aceasta urmând să cuprindă doar aspectele esențiale**, precum etapele și probele de concurs, modalitatea de stabilire a rezultatelor și posibilitatea de contestare a fiecărei probe, urmând ca detaliile de procedură (număr membrii comisii și subcomisii, durată examen, proceduri afișare etc.) să rămână la nivel infra-legal, cum, de altfel, este și firesc, inclusiv prin raportare la normele de tehnică legislativă.

Proiectul de lege cuprinde, însă, o reglementare extrem de amănunțită a întregii proceduri, incluzând toate detaliile organizatorice în legea organică, cu consecința lipsei oricărei flexibilități în chestiuni ce țin doar de buna administrare a concursurilor/examenelor, și nu de fondul sau substanța acestora.

3.2. Proiectul prevede că pentru **personalul asimilat magistraților rezultatele concursului sunt valabile 6 luni**, dacă se eliberează vreun post.

Însă, în cazul judecătorilor și procurorilor nu există o atare prevedere, **distincția în favoarea personalului asimilat neavând nicio justificare**, cu atât mai mult cu cât ne confruntăm cu o lipsă

⁸ Decizia Curții Constituționale nr. 121/2020, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 487 din 9 iunie 2020, pct. 28

vădită de resurse umane într-o serie de instanțe și parchete, situație relevată de conducătorii acestora și cunoscută de Consiliul Superior al Magistraturii.

3.3. Referitor la **numirea procurorilor de rang înalt**, subliniem, o dată în plus, că, prin Raportul MCV din 15 noiembrie 2017, Comisia Europeană a solicitat **„punerea în practică a unui sistem robust și independent de numire a procurorilor de rang înalt, pe baza unor criterii clare și transparente, cu sprijinul Comisiei de la Veneția, recomandând inclusiv revizuirea prevederilor art. 132 alin. (1) din Constituția României și modificarea Legii nr. 303/2004, astfel încât avizul CSM să capete caracter obligatoriu”**.

Aceasta solicitare a fost reluată constant în Rapoartele MCV din anii următori, cât și în recomandările formulate prin rapoartele Grupului de State împotriva Corupției (GRECO) privind România, avizele Comisiei de la Veneția și ale Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE).

- ▶ **Cu toate acestea, art. 145 din proiect** (și următoarele referitoare la procedura de selecție) **nu rezolvă problema, în sensul punerii în practică a unui sistem robust și independent de numire a procurorilor de rang înalt, pe baza unor criterii clare și transparente.**

3.4. Proiectul de lege elimină rolul Secției pentru judecătoria a CSM în **procedura de delegare a judecătorilor** la o instanță din aria de competență a unei alte curți de apel, art. 176 alin. 2 din proiect prevăzând că *„președintele curții de apel poate dispune delegarea și la instanțe de același grad sau de grad inferior din afara circumscripției curții de apel, la solicitarea președintelui curții de apel în circumscripția căreia se află instanța unde se solicită delegarea. În acest caz, solicitarea de delegare se face la propunerea motivată a președintelui respectivei instanțe”*.

Mecanismul propus poate conduce la perturbări în activitatea instanțelor de unde provin judecătorii delegați sau la care se dorește delegarea, în condițiile în care delegarea se stabilește numai la nivelul celor doi președinți de curte de apel (unul care solicită și altul care acordă), fără o fundamentare caracteristică unei direcții de specialitate și fără votul (cel puțin cu majoritate) a unui organ colegial.

3.5. În același sens, al perturbărilor în organizarea și desfășurarea activității pe care propunerile le-ar declanșa, de menționat că detașarea poate fi dispusă de președintele curții de apel pe o perioadă de 1 an sau mai mică, **fără a fi necesară solicitarea punctului de vedere al președintelui instanței unde funcționează judecătorul a cărui detașare se solicită.**

3.6. De asemenea, art. 179 alin. 4 afectează principiul constituțional al inamovibilității judecătorilor, dat fiind că, în situațiile prevăzute de text, un judecător poate fi delegat în funcție de conducere pentru o perioadă de maxim 30 de zile calendaristice, chiar fără acordul său scris. Independent de considerentele practice care au stat la baza acestei propuneri, precum și de perioada minimală de delegare, subliniem că **inamovibilitatea judecătorilor este un principiu constituțional absolut**, ce nu permite nici o derogare și nici o limitare a acestuia, nici măcar în situații excepționale.

3.7. Referitor la suspendarea din funcție a judecătorilor și procurorilor, propunerea de la art. 198 alin. 1 lit. h) conține, de asemenea, o **formulare generică pentru o măsură cu grave efecte asupra carierei și vieții judecătorilor și procurorilor.**

Astfel, se introduce, cu titlu imperativ, măsura suspendării din funcție „*în alte cazuri prevăzute expres de lege*”. Această extindere, printr-o trimitere cu titlu general, este pe cât de generală, pe atât de impredictibilă.

- ▶ În schimb, ca **agravare a statutului judecătorului și procurorului, s-a eliminat posibilitatea menținerii în funcție în caz de trimitere în judecată**, dacă se apreciază că fapta nu aduce atingere prestigiului profesiei - în reglementarea actuală dându-se posibilitatea menținerii în funcție, iar, în acest caz, posibilitatea de a i se interzice provizoriu judecătorului sau procurorului exercitarea anumitor atribuții, până la soluționarea definitivă a cauzei (art. 62 alin. 1¹ din Legea nr. 303/2004).

Așadar, suspendarea din funcție intervine de drept, potrivit proiectului de lege.

În Decizia nr. 32/2018⁹, Curtea Constituțională nu și-a întemeiat raționamentul pe neconstituționalitatea dispozițiilor de suspendare *facultativă* a raportului de serviciu al funcționarului public, în ipoteza trimiterii în judecată sub acuzația săvârșirii unei fapte penale – ci neconstituționalitatea a fost legată de abrogarea textului de lege care prevedea suspendarea.

Cu referire la măsura suspendării, într-o astfel de situație, Curtea constituțională a făcut trimitere la statutul judecătorilor și procurorilor, al magistraților-asistenți, al judecătorilor Curții Constituționale, al avocaților, al practicienilor în insolvență. Or, în actele normative ce reglementează statutul acestora, suspendarea, în cazul trimiterii în judecată penală, este fie prevăzută *facultativ*, fie intervine doar când infracțiunea este *de natură să aducă atingere prestigiului profesiei*. Astfel:

▣ potrivit art. 66 alin. 5 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, judecătorul trimis în judecată penală *poate* fi suspendat;

▣ potrivit art. 62 alin. 1¹ din Legea nr. 303/2004, judecătorul sau procurorul *poate* fi suspendat din funcție și în cazul în care a fost trimis în judecată pentru o infracțiune, dacă se apreciază, în raport cu circumstanțele cauzei, că se aduce atingere prestigiului profesiei. În situația în care s-a apreciat că judecătorul sau procurorul poate fi menținut în funcție, acestuia i se poate interzice provizoriu exercitarea anumitor atribuții până la soluționarea definitivă a cauzei;

⁹ Decizia Curții Constituționale nr. 32/23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 157 din 20.02.2018, pct. 53

☐ potrivit art. 50 din Statutul profesiei de avocat¹⁰, dreptul de a exercita profesia de avocat *poate* fi suspendat în cazul în care împotriva avocatului s-a dispus trimiterea în judecată pentru săvârșirea unei *infracțiuni de natură să aducă atingere prestigiului profesiei*;

☐ potrivit art. 36 lit. h) din OUG nr. 86/2006, calitatea de practician în insolvență se suspendă în cazul în care s-a dispus trimiterea în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni *de natură să aducă atingere prestigiului profesiei*;

☐ în același sens, potrivit art. 513 alin. 1 lit. l) din OG nr. 57/2019 privind Codul administrativ, în cazul în care s-a dispus trimiterea în judecată a funcționarului public pentru săvârșirea unei infracțiuni, raportul acestuia de serviciu se suspendă, în cazul unei infracțiuni contra umanității, contra statului sau contra autorității, infracțiuni de corupție sau de serviciu, infracțiuni care împiedică înfăptuirea justiției, infracțiuni de fals ori a unei infracțiuni săvârșite cu intenție *care ar face-o incompatibilă cu exercitarea funcției publice*.

3.8. La fel ca oricărui cetățean, judecătorilor și procurorilor trebuie să li se recunoască, în mod expres, dreptul la apărare și dreptul de acces la justiție, prin legea ce le reglementează statutul, cu privire la fiecare dintre dispozițiile acesteia ce ar putea să îl afecteze.

Așa cum am subliniat mai sus, **măsura suspendării din funcție este de o mare gravitate, prin efecte**, realitate pentru a cărei susținere nu este nevoie de argumente suplimentare, date fiind consecințele dispozițiilor legale ce prevăd suspendarea din funcție.

Tocmai de aceea, **trebuie prevăzută, în mod clar, în art. 198 – 201, posibilitatea judecătorului sau procurorului de a-și exercita dreptul la apărare, în fața secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii**, adică dreptul acestuia de a fi ascultat, pentru a-și putea expune, în scris și/sau oral, argumentele în apărare, anterior dezbaterii, în secție, a măsurii suspendării în privința acestuia.

4. Răspunderea magistraților – disciplinară și patrimonială

4.1. Eliminarea asigurării obligatorii de răspundere civilă profesională se bazează pe o temă falsă, și anume aceea că asigurarea ar fi incompatibilă cu gradul de vinovăție cerut pentru antrenarea răspunderii magistraților, **ignorându-se tocmai specificul acestui tip de răspundere**.

4.1.1. În primul rând, Asociația Magistratilor din România (AMR), Uniunea Judecătorilor din România (UNJR), Asociația Judecătorilor pentru Apărarea Drepturilor Omului (AJADO) și Asociația Procurorilor din România (APR) au purtat negocieri de substanță cu societăți de asigurare, materializate prin propunerea concretă, pe piață, a primului de asigurare de răspundere civilă

¹⁰ <https://www.unbr.ro/statutul-profesiei-de-avocat/>

profesională. Oferta a fost comunicată Înaltei Curți de Casație și Justiție, curților de apel, tribunalelor, judecătoriilor, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Consiliului Superior al Magistraturii.

- ▶ Ca atare, **asigurarea este posibilă nu numai teoretic, ci ea este deja materializată practic.**

4.1.2. În al doilea rând, **acest tip de asigurare este întâlnit și în alte sisteme ce reglementează răspunderea magistraților pentru erori judiciare** (de exemplu, în Italia sau Portugalia), ca o garanție a independenței judecătorilor, care se simt liberi să pronunțe hotărâri – în limitele legale –, fără teama permanentă că o greșeală ar putea însemna pentru ei ruina financiară.

4.1.3. În al treilea rând, acest tip de asigurare are menirea, printre altele, să-i responsabilizeze pe magistrați, care, obligați fiind să achite prime de asigurare, sunt motivați să conștientizeze faptul că nu sunt infailibili.

În consecință, având în vedere faptul că, prin Hotărârea nr. 114/2019, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat Normele privind asigurarea de răspundere civilă profesională obligatorie a judecătorilor și procurorilor, ne-am implicat, în limitele îngăduite de statutul profesiei, în crearea unui produs care să răspundă cerințelor legale și regulamentare, cu atât mai mult cu cât, potrivit art. 96 alin. 11 din Legea nr. 303/2004, lipsa asigurării profesionale obligatorii nu poate să întârzie, să diminueze sau să înlăture răspunderea civilă a judecătorului sau procurorului pentru eroarea judiciară cauzată de exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență.

4.1.4. Reiterăm că, potrivit considerentelor deja arătate, procedura de stabilirea a relei credințe sau grave neglijențe trebuie să aparțină distinct Secției pentru judecători și Secției pentru procurori, cu atât mai mult cu cât analiza vizează în concret modelul de exercitare a funcției, adică pronunțarea hotărârilor judecătorești în cazul judecătorilor, ce exercită funcția de control judiciar asupra actelor procurorilor.

4.2. Proiectul nu corectează procedura privind angajarea răspunderii patrimoniale a judecătorilor, în sensul solicitat de asociațiile noastre profesionale, pe baza opiniilor exprimate de judecători și procurori, cu ocazia dezbaterilor parlamentare anterioare asupra modificărilor la Legea Justiției, cât și după admiterea excepțiilor de neconstituționalitate referitoare la art. 96 din Legea nr. 303/2004.

- ▶ Propunerile privind condițiile de exercitare a acțiunii în regres a statului nu au în vedere posibilitatea exercitării acestei acțiuni numai după ce a fost stabilită răspunderea disciplinară a judecătorului, ulterior parcurgerii procedurii de angajare a răspunderii disciplinare, în condițiile legii, și pronunțării hotărârii definitive, în privința îndeplinirii/neîndeplinirii condiției săvârșirii erorii judiciare cu rea-credință sau gravă neglijență.

Proiectul preia, în art. 270, aceeași procedură a „raportului” privind săvârșirea erorii judiciare cu rea-credință sau gravă neglijență (existentă în prezent în art. 74¹ din Legea nr. 317/2004).

Deși include comunicarea raportului către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii – cu toate că este vorba despre potențiala răspundere patrimonială a judecătorilor, totuși, Secția pentru judecători nu are competență, încălcându-se principiul independenței judecătorului –, **nu se reglementează nicio cale de atac pentru hotărârea pronunțată de Plen, ci se stabilește, în art. 270 alin. 11, că hotărârea se motivează în cel mult 30 de zile și se comunică Ministerului Finanțelor Publice în cel mult 3 zile de la motivare.**

- ▶ Așadar, **introducerea competenței CSM este formală, atâta timp cât hotărârea pronunțată nu poate fi atacată, ci se trimite de îndată la Ministerul Finanțelor Publice, pentru începerea procedurii acțiunii în regres.**

Uniunea Internațională a Judecătorilor (IAJ-UIM) a stabilit, în Carta Internațională a Judecătorilor, că, în țările în care răspunderea civilă a judecătorului este permisă, **acțiunea civilă trebuie să aibă loc numai în circumstanțe care exclud influențarea independenței acestuia**¹¹.

5. Promovarea efectivă la Tribunale și Curți de Apel

Proiectul propune revenirea la procedura anterioară anului 2018, de promovare la instanțele/parchetele superioare, arătându-se în expunerea de motive că actuala reglementare a avut ca efect o lipsă de atractivitate față de acest tip de concurs. În consecință, un număr mare de posturi au rămas vacante, judecătorii și procurorii alegând să nu mai participe la promovarea efectivă, după ce au obținut gradul de tribunal sau curte.

Soluția propusă nu va rezolva, însă, problema expusă.

O analiză mai aprofundată a datelor indică faptul că numărul cel mai mare de posturi vacante este la nivelul Tribunalelor, unde situația este cu adevărat extrem de gravă.

Astfel, la 1 iunie 2022, la nivelul curților de apel, din schema de 930 posturi erau ocupate 856 (aprox. 92%). La nivel de Tribunale, **din schema de 1701 posturi, erau ocupate doar 1345 posturi (aprox. 79%), situația fiind pur și simplu critică.** La judecătorii, din 2319 posturi pe schemă erau ocupate 2101 posturi (aprox. 90%).

Ca atare, noile legi trebuie să pornească de la această realitate și să asigure, chiar prin norme cu aplicabilitate limitată în timp, necesarul de judecători și procurori la nivel de tribunale, aceștia constituind, apoi, baza de promovare la curți de apel.

¹¹ art. 7-2 din Carta Internațională a Judecătorilor, adoptată de IAJ-UIM la Reuniunea din luna noiembrie 1999 – Taiwan și actualizată la Reuniunea din luna noiembrie 2017 – Santiago de Chile

Or, cauzele lipsei de atractivitate nu se rezumă la promovarea în două etape, procedură ce are, pe de altă parte, certe elemente pozitive.

În realitate, la nivel de judecătoria nu există suficienți judecători ce îndeplinesc condițiile de vechime necesare pentru promovare.

Creșterea bruscă a condiției de vechime, fără o perioadă de tranziție, asociată lipsei examenelor de admitere pe o perioadă de mai bine de 2 ani, a condus la situația ca la nivel de judecătoria să nu existe, în multe situații, judecători ce îndeplinesc condiția de vechime.

În consecință, propunem scăderea acestei perioade, prin normele tranzitorii, urmând ca aceasta să crească iar în anii ulteriori, pe măsură ce vor fi ocupate posturile vacante de la judecătoria.

Nu în ultimul rând, este important de notat că o altă cauză a lipsei de atractivitate este legată de lipsa oricărui stimulent financiar pentru a funcționa efectiv la instanța la care a fost obținut gradul.

Conform normelor în vigoare, un judecător poate obține grad de tribunal și apoi de curte fără a funcționa nicio zi la instanța superioară. Astfel, deși își exercită funcția la nivel de judecătoria, acesta va fi salarizat la nivel de curte de apel, fără însă a-și asuma creșterea complexității muncii și a responsabilității sporite, specifice instanțelor de grad superior.

Ca atare, propunem ca soluție ca judecătorul să beneficieze, la obținerea gradului, doar de un procent din diferența de indemnizație dintre cele două grade, iar de indemnizație de tribunal și curte să beneficieze în întregime doar judecătorii care promovează efectiv în aceste instanțe.

Însă, pentru ca o astfel de propunere să aibă premise de eficiență, este necesară corectarea anomaliei existente în privința tratamentului financiar, prin raportare la complexitatea și responsabilitatea muncii – incluzând și pronunțarea, cu preponderență, a unor hotărâri definitive. În mod concret, ne referim la faptul că, în timp ce diferența de quantum al salariului, între judecătoria și tribunal este, în medie, de aprox. 3.330 lei (net), diferența între tribunal și curte de apel este, în medie, de numai aprox. 900 lei (net).

6. Dreptul la pensie al magistraților

6.1. Potrivit expunerii de motive, „*Principala modificare în materia pensiilor constă în modificarea condițiilor de vechime necesare pentru pensionare, fiind eliminate vechimile în alte funcții decât cele de magistrat. Totodată, se păstrează reglementarea actuală privind titularii dreptului la pensie. Pentru a nu afecta drepturile magistraților prin intervenții legislative intempestive și pentru a respecta principiul caracterului previzibil al reglementărilor referitoare la cariera acestora în componenta referitoare la perioadele care constituie vechime în vederea obținerii pensiei de serviciu, proiectul conține și o dispoziție tranzitorie conform căreia **eliminarea***

anumitor vechimi din calculul vechimii totale necesare la pensie se realizează eșalonat, pe o perioadă de 10 ani, păstrându-se însă condiția ca cel puțin o perioadă minimă din vechimea totală să fie reprezentată de vechimea doar ca magistrat.”

Deși, ca principiu, suntem de acord cu fondul acestei modificări, trebuie subliniat că aceasta nu trebuie să aibă un caracter impredictibil, ce ar destabiliza și mai mult sistemul ce se confruntă cu mari probleme de personal.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat importanța asigurării respectării cerinței de *previzibilitate a legii*, instituind în acest sens și o serie de repere pe care legiuitorul național trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe.

Prin Decizia nr. Decizia nr. 141/2020¹², Curtea Constituțională a stabilit următoarele:

«În ceea ce privește dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit căroră „în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie“, Curtea, având în vedere dezvoltarea jurisprudențială cu privire la acest articol, constată că acesta cuprinde anumite exigențe ce țin de principiul legalității, de asigurarea interpretării unitare a legii, de calitatea legii (căreia i se subsumează claritatea, precizia, previzibilitatea și accesibilitatea legii), de principiul securității juridice care consacră securitatea juridică a persoanei, concept care se definește ca un complex de garanții de natură sau cu valențe constituționale inerente statului de drept, în considerarea căroră legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, chiar prin respectarea neretroactivității legii, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și libertăților fundamentale»¹³.

Referitor la *principiul securității juridice*, Curtea observă că prin Decizia nr. 404 din 10 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 347 din 6 mai 2008, instanța de contencios constituțional a statuat că, deși nu este în mod expres consacrat de Constituția României, acest principiu se deduce atât din prevederile art. 1 alin. (3), potrivit căroră România este stat de drept, democratic și social și cele ale art. 1 alin. (5) cu privire la principiul legalității, cât și din preambulul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa. Referitor la același principiu, instanța de la Strasbourg a reținut că unul dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității raporturilor juridice (Hotărârea

¹² publicată în Monitorul Oficial nr. 1096 din 18 noiembrie 2020, paragrafele 19, 20

¹³ A se vedea și Decizia Curții Constituționale nr. 454/2018, publicată în Monitorul Oficial nr. 836 din 1 octombrie 2018, paragraful 68, precum și Decizia Curții Constituționale nr. 845/2020, publicată în Monitorul Oficial nr. 500 din 13 mai 2020, paragraful 92.

din 6 iunie 2005, pronunțată în Cauza Androne împotriva României, paragraful 44; Hotărârea din 7 octombrie 2009, pronunțată în Cauza Stanca Popescu împotriva României, paragraful 99). Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență rezonabile pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții (Hotărârea din 1 decembrie 2005, pronunțată în Cauza Păduraru împotriva României, paragraful 92; Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în Cauza Beian împotriva României, paragraful 33)».

Totodată, în jurisprudența recentă, Curtea Constituțională a reiterat faptul că, așa cum a subliniat în Decizia nr. 404/2008¹⁴, deși nu este în mod expres consacrat de Constituția României, principiul securității raporturilor juridice se deduce atât din prevederile art. 1 alin. (3), potrivit cărora România este stat de drept, democratic și social și din cele ale art. 1 alin. (5), cu privire la principiul legalității, cât și din preambulul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa - statuând că odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență rezonabile pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții (Hotărârea din 1 decembrie 2005, pronunțată în Cauza Păduraru împotriva României, paragraful 92, sau Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în Cauza Beian împotriva României, paragraful 33)¹⁵.

În legătură cu legiferarea, în dreptul comunitar a fost dezvoltat *principiul încrederii legitime*, ce este încălcat în mod vădit prin felul în care edictată norma tranzitorie cuprinsă în art. 292 din Proiectul de lege privind statutul magistraților.

Principiul încrederii legitime a fost dezvoltat în jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene (cauzele *Facini Dori c. Recre*, 1994, *Foto-Frost c. Hauptzollant Lübeck. Ost*, 1987) și impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă.

De asemenea, principiul încrederii legitime impune limitarea posibilităților de modificare a normelor juridice și stabilitatea regulilor instituite prin acestea.

Or, așa-zisa eşalonare a eliminării anumitor vechimi din calculul vechimii totale necesare la pensie nu există în realitate.

¹⁴ publicată în Monitorul Oficial nr. 347 din 6 mai 2008

¹⁵ *ibidem*

Astfel, un magistrat care nu are vechimea de 15 ani numai în funcțiile de judecător și procuror în anul 2022, nu va avea 16 ani numai în funcțiile de judecător și procuror în anul 2022 și, așa mai departe, nu va avea 24 de ani numai în funcțiile de judecător și procuror în anul 2034.

În acest mod, în realitate, principiile enunțate în expunerea de motive sunt încălcate, impunându-se o regândire la aplicării tranzitorii a acestei norme.

Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, prin reglementarea acestora, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ, respectarea acestor norme concurând la asigurarea unei legislații ce respectă principiul securității raporturilor juridice; reglementarea adoptată prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea, precizia și previzibilitatea legii¹⁶ – această cerință vizând scopul și consecințele pe care le antrenează¹⁷.

Nereglementarea unor norme tranzitorii menite să asigure coerența cadrului normativ reprezintă o încălcare a exigențelor constituționale referitoare la principiul securității juridice, care impune legiuitorului limite în activitatea de modificare a normelor juridice, limite care să asigure stabilitatea regulilor instituite, astfel cum prevăd și dispozițiile cuprinse în art. 26 teza întâi din Legea nr. 24/2000, potrivit căreia „Proiectul de act normativ trebuie să cuprindă soluții legislative pentru situații tranzitorii, în cazul în care prin noua reglementare sunt afectate raporturi sau situații juridice născute sub vechea reglementare, dar care nu și-au produs în întregime efectele până la data intrării în vigoare a noii reglementări”. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații ce respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare¹⁸.

6.2. Este deosebit de important a se prevedea în mod expres în proiect că deciziile de pensie deja emise nu sunt afectate de noile reglementări.

Deși poate părea redundantă, o astfel de prevedere este esențială pentru a evita punerea în plată a acestor decizii de către judecătorii și procurorii care deja le au, o nouă pensionare în

¹⁶ Decizia Curții Constituționale nr. 854/2020, publicată în Monitorul Oficial nr. 351/13 mai 2014, paragraful 94

¹⁷ Decizia Curții Constituționale nr. 183/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 381 din 22 mai 2014, paragraful 23

¹⁸ *supra* 16, paragraful 101

masă a acestora fiind pur și simplu un dezastru pentru un sistem ce nu își mai permite nicio hemoragie de personal!

6.3. Proiectul menține posibilitatea judecătorilor pensionari de a reveni la instanțe la care sunt posturi vacante, în urma unui interviu susținut în fața CSM.

Or, această posibilitate, deși existentă și în prezent, nu a fost utilizată. Judecătorii și procurorii pensionați în ultimii 3 ani reprezintă o masă de recrutare deosebit de valoroasă, dată fiind expertiza acestora, și, în contextul crizei actuale de resurse umane, ar trebui să fie mai bine fructificată.

Faptul că aceștia pot cumula doar 15% din pensie cu indemnizația nu reprezintă un stimul, cu atât mai mult cu cât pot cumula în întregime pensia cu orice alt tip de venit, din mediul public sau privat.

Ca atare, propunem majorarea acestui procent, pentru a stimula reîntoarcerea, pe posturile vacante, a judecătorilor și procurorilor pensionați recent de la instanțe și parchete.

7. Interferența serviciilor de informații în justiție

7.1. Proiectul abrogă garanții importante ce vizau protecția independenței judecătorilor și procurorilor față de influența serviciilor de informații. Astfel, se abrogă prevederile ce reglementau incriminarea racolării judecătorilor și procurorilor de către serviciile de informații, ca infracțiune împotriva independenței justiției, dispoziția art. 7 alin. 4 din Legea nr. 303/2004 nemalegându-se în art. 229 din proiect.

Modificarea art. 7, în sensul eliminării alin. 4, va avea drept consecință **scăderea încrederii publice în justiție**, mai ales având în vedere faptele și împrejurările recente privind colaborarea în afara legii a parchetelor cu Serviciul Român de Informații, după cum a statuat Curtea Constituțională.

Textul art. 7 alin. 4 din Legea nr. 303/2004 nu numai că nu încalcă principiul constituțional al separației puterilor în stat, consacrat prin art. 1 alin. 4 din Legea fundamentală, ori pe cel al independenței justiției, stabilit în art. 124 alin. 3 din Constituție, ci, dimpotrivă, dă expresie tocmai acestor principii, prin instituirea unor garanții reale ale respectării acestora.

În condițiile în care legiuitorul – atât cel constituant, cât și cel ordinar – a stabilit incompatibilitatea funcției de judecător sau procuror cu orice altă funcție publică sau privată, **instituirea în plus a unei interdicții exprese în raport cu serviciile de informații vine să sublinieze importanța deosebită a păstrării justiției în afara sferei de influență a acestora, având în vedere, pe**

de-o parte, natura și specificul activității serviciilor de informații și, pe de alta parte, nevoia de a garanta pe de-a-ntregul independența justiției.

- ▶ Ca atare, **menținerea unei independențe totale a justiției față de serviciile de informații dobândește o nouă dimensiune față de cea generală, necesitând o protecție sporită**, în contextul în care este o condiție absolut indispensabilă pentru ca aceasta să poată, la rândul ei, desfășura un control eficient asupra acestora din urmă, în acest mod fiind respectată separația puterilor în stat.

III. Proiectul de lege privind organizarea judiciară

1. Informațiile de interes public

1.1. Noul proiect modifică articolele ce consacrau caracterul de informații publice a informațiilor care privesc statutul judecătorilor și procurorilor, organizarea judiciară, organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, cooperarea instituțională între instanțe și parchete, pe de o parte, și orice altă autoritate publică, pe de altă parte, precum și actele administrative extrajudiciare emise sau încheiate de către sau între autoritățile publice care privesc sau afectează desfășurarea procedurilor judiciare.

În forma inițială, toate acestea erau informații de interes public, fără nicio excepție.

Noua formulare, sub pretextul îmbunătățirii calității textului, prevede două texte ce reglementează încheierea acestor acte de cooperare.

Art. 6 prevede că:

„Cooperarea instituțională între instanțele judecătorești și parchete, pe de o parte, precum și între instanțele judecătorești sau parchete și orice altă autoritate publică, pe de altă parte, precum și actele administrative extrajudiciare care îmbracă aceste forme de cooperare ori care sunt emise unilateral și care privesc sau afectează desfășurarea procedurilor judiciare, se realizează, respectiv se încheie și se emit cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali.”

Analiza textului duce așadar la concluzia că sunt reglementate două tipuri de acte de cooperare: cele în care sunt părți instanțele și parchetele -teza I a textului – și cele în care sunt părți, pe de-o parte, instanțele și parchetele și, pe de altă parte, orice altă autoritate publică – teza a II-a.

Distincția este importantă din perspectiva analizei art. 7 din proiect, ce prevede că:

„Existența și conținutul actelor prevăzute la art. 6, în care instanțele judecătorești și parchetele sunt părți, sunt informații de interes public la care accesul liber este garantat, prin derogare de la prevederile art.12 din Legea nr.544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.”

Analiza coroborată a celor două texte conduce la concluzia că nu toate actele prevăzute de art. 6 sunt informații de interes public, fără excepție, **ci doar cele în care sunt părți instanțele și parchetele, adică teza I din art. 6**, fără a exista o prevedere similară pentru situația în care părți sunt și alte autorități publice.

Dacă sensul art. 7 ar fi să consacre caracterul de informații de interes public al tuturor actelor enumerate de art. 6, nu ar fi fost necesară precizarea **în care instanțele judecătorești și parchetele sunt părți**, deoarece situația premisă este exact aceasta, a actelor în care cel puțin una dintre părți este fie o instanță, fie un parchet.

De asemenea, **fără nicio rațiune, sunt excluse actele unilaterale emise de alte autorități decât instanțele și parchetele, dar care privesc sau afectează desfășurarea procedurilor judiciare.**

Spre exemplu, Ministrul Justiției poate, conform art. 74 alin.4 din proiectul de lege, să ceară informări asupra activității parchetelor și să dea îndrumări scrise cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru prevenirea și combaterea eficientă a criminalității.

Totodată, există posibilitate ca, în baza unor protocoale, să fie emise acte unilaterale de alte autorități, precum Ministerul de Interne sau serviciile de informații, care să privească sau să afecteze procedurile judiciare.

Toate aceste acte nu ar fi, însă, incluse în sfera de aplicabilitate a art. 7 din proiectul de lege.

Pe de altă parte, textul actual este clar, a trecut deja de controlul de constituționalitate și este în vigoare de 3 ani, timp în care nu a pus niciun fel de probleme de aplicare sau interpretare. Ca atare, nu există în mod real nici o justificare pentru modificarea sa, alta decât încercarea de a restrânge, prin diverse reformulări, sfera de aplicare a acestuia.

Modificarea acestuia deschide, din nou, posibilitatea încheierii protocoalelor secrete ce vizează sau prejudiciază justiția și actul de judecată, în condițiile în care acestea au afectat profund independența justiției, precum și drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor.

- ▶ Faptul că, după dezvoltările din ultimii ani privind **interferența nepermisă a serviciilor de informații în justiție**, se aduc propuneri de modificări ale legilor justiției care permit din nou aceasta interferență **constituie un regres evident pentru democrația din România, aflată la doar două generații distanță de regimul comunist.**

În **Anexa 2** regăsiți o analiză succintă a problemei grave a imixtiunii serviciilor secrete în actul de justiție și a rațiunilor pentru care acest text legal, în prezent în vigoare, a fost propus de asociațiile semnatare ale prezentei.

- ▶▶ Prin urmare, **cooperarea instituțională între instanțe sau parchete și orice altă autoritate publică, înscrisă în art. 6 din proiectul Legii privind organizarea judiciară, trebuie să respecte limitele anterior argumentate – pe baza jurisprudenței Curții Constituționale și a instanțelor europene (CEDO, CJUE) – , o justiție ocultă, cum poate să (re)devină, prin raportare la art. 7, negând, în primul rând, calitatea acestora de serviciu public.**

2. Completurile specializate

Proiectul de lege exclude litigiile cu profesioniști dintre materiile în care funcționează completuri specializate. Proiectul preia, în art. 40 alin. 3, enumerarea materiilor în care funcționează completuri specializate, conținută în prezent de art. 36 alin. 3 din Legea nr. 304/2004.

Însă, în această enumerare nu mai este cuprinsă materia litigiilor cu profesioniști, ceea ce înseamnă că în această materie nu vor funcționa completuri specializate. Consecințele țin de organizarea și de schema de personal a tribunalului specializat, care poate fi modificată în sens negativ, în condițiile în care litigiile cu profesioniști vor fi soluționate de tribunal.

3. Componența colegiilor de conducere

Conform proiectului, colegiile de conducere vor fi constituite din „președintele, vicepreședinții sau, după caz, vicepreședintele, președinții de secție și 2 judecători, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a judecătorilor”, ceea ce înseamnă, practic, că **judecătorii aleși nu au o putere decizională reală și, de asemenea, că membrii colegiului nu sunt desemnați prin exercitarea dreptului de vot în adunarea generală.**

Prin această modificare se revine la forma anterioară anului 2005, când textul identic cu cel propus prin proiect a fost modificat (ajungându-se la forma actuală), cu argumentul că: „*în reglementarea actuală (din 2005, n.n.), colegiul de conducere era format, preponderent, din judecători și procurori cu funcții de conducere, ceea ce nu asigură, în realitate, un acces democratic și extins al judecătorilor și procurorilor la procesul de luare a deciziilor*” (din Expunerea de motive a Legii nr. 247/2005).

Modificarea componenței colegiilor de conducere ale instanțelor suprimă orice standard democratic în conducerea acestora, ignoră inadmisibil opinia și votul judecătorilor și reîntoarce

procedura de luare a deciziilor în instanțe la perioada de dinainte de integrarea României în UE, fapt ce constituie un regres în materia participării democratice a judecătorilor la luarea deciziilor ce îi afectează în mod direct.

Colegiile de conducere ale instanțelor au fost înființate prin Legea 304/2004 privind organizarea judiciară, având următoarea compunere: „președintele, vicepreședinții, judecătorii inspectori și președinții de secții, precum și 1-2 judecători aleși în adunarea generală a judecătorilor”.

Ulterior, legea a fost modificată, în vederea îndeplinirii reformelor cerute pentru aderarea României la Uniunea Europeană, acordându-se un rol primordial judecătorilor aleși de colegii lor, indiferent de ce funcție ocupau aceștia în instanță.

- ▶▶ Nu am exclus și nu excludem posibilitatea ca din colegiul de conducere să facă parte vicepreședintele instanței sau președinții de secții, și nici nu am pretins ca prezența acestora în colegiu ar constitui o diluare a capacității reale de decizie, care trebuie să fie în acord cu interesele legale și regulamentare ale instanței, precum și ale persoanelor ce o compun. Însă, nu am susținut și nu susținem prezența acestora „automată” în colegiu, ci pe baza votului dat de adunarea generală.

4. Gestionarea bugetului instanțelor

Noul proiect menține situația în care procurorii, deși aflați, conform Constituției, sub autoritatea Ministrului Justiției, au independența bugetară, dar judecătorii, independenți potrivit Constituției, au bugetul administrat de Ministerul Justiției, ministrul justiției fiind ordonator principal de credite.

Constituția prevede ca justiția se înfăptuiește prin Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe, toate acestea împreună compunând puterea judecătorească, putere distinctă în stat. Cu toate acestea, doar Înalta Curte de Casație și Justiție este ordonator distinct de credite, în timp ce bugetele restului instanțelor țin de Ministerul Justiției, care este parte a puterii executive.

Această situație total anormală a determinat Statul Român ca, la negocierile privind închiderea capitolului 24 de negociere cu Uniunea Europeană, să își asume obligația ca managementul fondurilor justiției să nu mai fie gestionat de Ministerul Justiției, ci de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Dispoziția legală cuprinsă în art. 136 din Legea nr. 304/2004 nu a intrat, însă, niciodată în vigoare, fiind abrogată¹⁹ după prorogări succesive, cu toate că organizațiile noastre profesionale s-au opus expres unei astfel de modificări.

¹⁹ prin pct. 28 din OUG nr. 90/6 decembrie 2017, publicată în MO nr. 973/7 decembrie 2017

În **Anexa III** regăsiți o analiză succintă a consecințelor administrării bugetelor instanțelor de către Ministerul Justiției asupra independenței instanțelor.

IV. Proiectul de lege privind Consiliul Superior al Magistraturii

1. Interdicția reînnoirii mandatului vicepreședintelui CSM va avea ca efect numirea ÎN MOD OBLIGATORIU a unui procuror în funcția de președinte al Consiliului.

Potrivit art. 24 alin.1 din proiectul de lege:

„Consiliul Superior al Magistraturii este condus de președinte, ajutat de un vicepreședinte, aleși dintre judecătorii și procurorii prevăzuți la art. 3 lit. a), care fac parte din secții diferite, pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit.”

În acord cu actuala reglementare, doar mandatului președintelui CSM nu poate fi reînnoit, soluția legislativă în vigoare consacrand la nivel legislativ textul constituțional al art. 133 alin. 3 din Constituție:

„3) Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistrații prevăzuți la alineatul (2) litera a).”

Nu rezultă din expunerea de motive care este rațiunea pentru care legiuitorul adaugă la textul Constituției această interdicție și pentru funcția de președinte.

În mod evident, legiuitorul constituțional a avut în vedere întreg ansamblul reglementării conducerii CSM. Câtă vreme mandatul Consiliului este de 6 ani, iar numărul procurorilor cu vocație de vicepreședinte este de doar 5, în mod evident interdicția de a cumula două mandate ca vicepreședinte înseamnă că, obligatoriu, un mandat de președinte va fi obligatoriu ocupat de un procuror.

Or, dacă la nivel constituțional nu a fost impusă o astfel de situație, este inadmisibil ca aceasta să fie consacrată la nivel legislativ.

De altfel, Curtea Constituțională a statuat, în Decizia nr. 61/2018, că este neconstituțional ca legiuitorul să impună în funcția de președinte a CSM un judecător. **Pentru identitate de rațiune, este deopotrivă neconstituțional ca legiuitorul să impună în funcția de președinte al CSM un procuror.**

